

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Merces nunc cariores mox futuræ viles, & quandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Vendere enim, v.g. ut dicitur, ad minutum, cum habeat plus difficultatis, & minus utilitatis, regulariter auget pretium; vendere autem ad magnam quantitatem, propter rationes contrarias diminuit. Vendere item per licitationem sub hasta, huc facit, de qua mox separatim num. 25.

15. Dixi (regulariter) nam tum in censibus, praesertim novis, tum quando taxa est constituta in gratiam venditorum, quod ratio fit hoc non habere locum mon. Lessius lib. 2. c. 21. 4. num. 34.

16. Vendere anticipat, vendere cum pacto retrovendendi, & quadam alia huc pertinentia, quia particularibus sciant difficultatibus, sigillatim de illis inferius est tractandum.

Necessitas, & utilitas Meritis quomodo augeant pretium.

17. Porro ex dictis colligi potest, qua ratione intelligendum sit ex illis duabus causis, Necessitate, & Utilitate augeri rerum pretia. Nam distinguendum est: Vel enim Necessitas, & Utilitas mercium est communis, & tunc auget, ut dictum est, pretium, quia tunc erunt plures euentes, &c. Vel est solum emptoris, & tunc non auget pretium. Ratio a posteriori est, quia sic posses essentienti, & pro fame periclitanti vendere centum aureis unicum panem. Ratio vero a priori, quam tradit S. Th. 2. 2. quæst. 27. art. 1. quem Molin. Roderic. Sor. Navarr. Lessius, quos citat Barth. à S. Fausto in Specul. Conf. d. 6. q. 7. sequuntur, est; quia nullus potest vendere, quod suum non est: at utilitas euentis, non est ulla ratione venditoris. Vel denique necessitas, & utilitas est ex parte Venditoris, quia nimirum Venditori res vendenda necessaria est, utilis, commoda, &c. tamen illam vendit in gratiam emptoris: & tunc potest Venditor augere pretium; privatio enim huius commoditatis, immo & iustæ oblationis est veluti lucrum cessans, & damnum emergens ipsi Venditori: Communis enim est doctrina, apud Less. l. c. a num. 26. Salas dub. 30. num. 2. Mol. d. 351. §. verum autem, infra mox tradenda, quando aliquid vendis in gratiam emptoris, modò illi cum veritate significes, tibi ex ea venditione tantum lucri verè cessare, vel tantum damni confurgere, te posse eiusmodi lucrum, dampnumque pretio compensare.

Quo pretio res emenda, vel vendenda.

18. His præmissis, Regula generalis est huiusmodi: Quando adest taxa Principis illa debet sub pena restitutionis observari, quæcumque, ut dixi, consistat in indivisibili, non habet medium, summum, infimum. Quando verò eadem non adest, tunc servandus est pretium vulgare, quod quia habet tres illos gradus, licitum est emere, quem velit, in vendendo, eligere. Atque in hoc non ratio innititur lucrum iustè negotiantium; emunt enim infimo pretio, vendunt supremo.

19. Circa hanc regulam habet tres siue exceptiones, siue declarationes: Primò enim, si post dictam taxam, mutentur circumstantiæ, ut si appareat abundantia, vel superveniat sterilitas, taxa statim evadit iniusta: quare non erit ordinariè servanda. Ita Sanch. l. 1. conf. cap. 7. dub. 5. latè probans.

Dixi (ordinariè) propter quosdam raros casus, quando meta ponitur in gratiam venditorum, ut in censibus: vide Lessium, l. c. dub. 2. num. 13. & Salas, dub. 6. Rursus, si Princeps sciat, & patiat, ut populum non vendere iuxta taxam, sed pretio vulgari: tunc tacitè videtur consentire: idque ex Fagund. de contr. lib. 5. c. 37. n. 6. etiam si unum, vel alterum puniat, cæteris dissimulatis: nam minus castigatio videtur facta ad experiendum, an alij taxæ legem acceptent. Denique si res tua notabiliter (nam parum pro nihilo reputatur) sit melior, vel notabiliter sit peior, quàm res, quæ communiter in foro venduntur: plurius potes, vel minoris debes vendere,

quia taxa semper intelligitur de rebus ordinariè bonitatis. Si pretium rerum in foro augeatur ex malitia aliorum, vide infra cum de Monopoli.

Merces extraordinaria quomodo?

20. Secundò, Res, quæ non habent communem ementem, ut Gemmæ, Canes, Falcones, Picturæ, Statuæ, Carum Saltatio, Vfus Mulieris; interesse Commodis, &c. licet probabile sit, & securius ut sentiant Rebell. 2. d. 9. q. 2. l. 2. Less. cap. 21. dub. 3. Salas dub. 8. alique apud Less. l. c. d. 16. selt. 4. num. 46. Castr. loco mox citando) non posse vendi, quanti potes, quia pretia debent considerari rationabili rerum; Tamen est etiam probabiliter posse, Ita Val. d. 5. q. 20. p. 2. §. 3. Sà v. Empio, & v. Jandizio, Tollet. c. 48. alique apud eundem de Lugo l. c. apud Castr. Pal. de Inst. comm. d. 5. p. 3. Barthol. S. Fausto in Speculo d. 6. q. 12. Quia res (ait Tolletus) quæ non habent pretium constitutum, nec à Principe, nec ab usu facti habent valorem ex mera voluntate euentis, & venditoris, ita illud: Præsumiturque in rebus suis est moderator, & arbitror. Vel quia, cum in his nulla necessitas (ait Valentius, d. 3. c. 6. emptorem indicatur donare venditori liberaliter ex suum supra præsumitur vulgare. Ad illud quod opponit Lugo d. 26. de Inst. selt. 4. n. 47. ex secunda hac sententia, sequi Simiam, vel Catulum posse licitè vendi pro pignus Regni: facile responderetur, vel concedendo loquelam, sicut enim is potest renuntiare, seu donare Regnum alteri liberaliter, si suum omnino est uti suppressimus, sic poterit dare pro Catulo, quod minus est. Vel responderetur, nos loqui de venditionibus communiter, & moraliter occurrentibus, quæ nunquam tantam distantiam pretij à re.

Merces nunc cariores, mox futura viles, & contrà, quomodo?

21. Tertiò: qui scit res intra paucos dies, etiam vnum, minoris valuitas, potest sine iniustitia hodie pretio currenti maiore, vendere. Et si sit plurius valuitas, potest hodie, currente minore pretio, emere. Ita Mol. d. 2. 354. citans S. Th. l. 2. q. 2. §. 1. de contr. c. 3. n. 10. de Lugo l. c. d. 26. selt. 8. §. 2. qui n. 4. idem putat de libro mæ prohibendo; Castr. Pal. de Inst. comm. d. 5. §. 15. Ratio est, quia tanti iustè res venditur, emitur; quanti tunc valet, nec scientia debet sciri obesse. Excipe primò, nisi si quis sit ex Consiliariis sit Princeps, qui taxam futuram præsciunt: hi enim ex officio tenentur dare operam, ut ex suis legibus, quantum fieri potest, unus præ alio non graveat, & n. 4. (addit Lessius l. c. dub. 5. §. 7. muneribus Consiliarium corrumpas, ut tibi futuram metam revelet. Sed certe, etiam Consiliarium, seu Principem posse suas merces præfenti pretio vendere, docet de Lugo, l. c. d. 2. de Inst. d. 26. selt. 8. §. 2. a num. 139. quando non differt ex industria promulgationem legis, ut ipse carius vendat. Excipe secundò, nisi fraudibus utaris, ut si scis futuram valuitatem abundantiam, vel librum prohibendum, spargas per amicos fore penuriam, vel librum non fore prohibendum. Ratio huius exceptionis est, quia quilibet ius habet, ne per fraudes decipiatur; nihil ergo dicitur: & rogatus dic te nescire (cum equivocatione) quia ex Less. loc. cit. non teneris cum tuo damno veritatem hanc, quæ pertinet ad bonitatem, vel vitium extrinsecum re aperire.

22. Dixi (sine iniustitia) Adde nunc, ex Less. l. c. d. 2. n. 41. (& communiter sine peccato contra Charitatem) quia potest quis rebus suis consulere, etiam si inde damnum aliquod proximo obveniat. Tunc ergo solùm contra Charitatem, quando multum est de pauperibus proximus, atque à statu suo notabiliter dimovendus, quod est rarissimum.